Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ANTHONY MICHAEL COLLINS
της 4ης Μαΐου 2023 [1]

Υπόθεση C-560/20

CR,
GF,
TY
καθής η προσφυγή αρχή:
Landeshauptmann von Wien

[αίτηση του Verwaltungsgericht Wien
(διοικητικού δικαστηρίου, Βιέννη, Αυστρία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Μεταναστευτική πολιτική – Δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης – Οδηγία 2003/86/ΕΚ – Οικογενειακή επανένωση προσφύγων – Ασυνόδευτος ανήλικος – Άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α΄ – Γονείς οι οποίοι υποβάλλουν αίτηση οικογενειακής επανένωσης με ασυνόδευτο ανήλικο πρόσφυγα από κοινού με την ανάπηρη ενήλικη αδελφή του πρόσφυγα – Μέλος της οικογένειας του πρόσφυγα που δεν αναφέρεται στο άρθρο 10, παράγραφοι 2 και 3 – Άρθρο 3, παράγραφος 5 – Δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν ευνοϊκότερες διατάξεις – Άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο β΄ – Οικογενειακή επανένωση με ενήλικα άγαμα τέκνα του συντηρούντος τα οποία δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους – Άρθρο 17 – Εξατομικευμένη εξέταση αιτήσεων επανένωσης – Ισόρροπη και εύλογη εκτίμηση όλων των εμπλεκομένων συμφερόντων – Άρθρο 7 και άρθρο 24, παράγραφοι 2 και 3, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

I. Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Wien (διοικητικό δικαστήριο, Βιέννη, Αυστρία) αφορά τη δυνατότητα οικογενειακής επανένωσης των γονέων και της ανάπηρης ενήλικης αδελφής με ασυνόδευτο ανήλικο πρόσφυγα [2]. Για τον σκοπό αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί η ημερομηνία κατά την οποία πρέπει να εκτιμηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα ως ανηλίκου. Διερωτάται επίσης εάν, κατά το δίκαιο της Ένωσης, πρέπει να χορηγηθεί άδεια διαμονής στην ανάπηρη ενήλικη αδελφή του ασυνόδευτου ανήλικου πρόσφυγα στην περίπτωση που ενδεχόμενη άρνηση θα είχε ως αποτέλεσμα να αποτραπούν οι γονείς από την άσκηση του δικαιώματός τους για οικογενειακή επανένωση.

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

[2] Όπως ορίζεται από το άρθρο 2, στοιχείο β΄ και το άρθρο 2, στοιχείο στ΄, της οδηγίας 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης (ΕΕ 2003, L 251, σ. 12).

II. Νομικό πλαίσιο

Α. Δίκαιο της Ένωσης

2. Το άρθρο 2, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2003/86 ορίζει ότι ως «συντηρών» λογίζεται ο «υπήκοος τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα σε κράτος μέλος και υποβάλλει, ο ίδιος ή τα μέλη της οικογένειάς του, αίτηση οικογενειακής επανένωσης προκειμένου να επανενωθούν μαζί του/της».

3. Δυνάμει του άρθρου 2, στοιχείο στ′, της οδηγίας 2003/86, ως «ασυνόδευτος ανήλικος» ορίζεται ο «υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών, ο οποίος φθάνει στην επικράτεια των κρατών μελών χωρίς να συνοδεύεται από τον κατά το νόμο ή το έθιμο υπεύθυνο ενήλικο και για όσο διάστημα ένα τέτοιο πρόσωπο δεν έχει αναλάβει πραγματικά την επιμέλειά του ή ο ανήλικος που βρέθηκε χωρίς συνοδεία μετά την είσοδό του στην επικράτεια των κρατών μελών».

4. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 2003/86, η οδηγία αυτή δεν επηρεάζει τη δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν ή να διατηρούν ευνοϊκότερες διατάξεις.

5. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2003/86, τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή, δυνάμει της εν λόγω οδηγίας και υπό την επιφύλαξη της τήρησης των όρων που ορίζονται στο κεφάλαιο IV, των ενήλικων άγαμων τέκνων του συντηρούντος ή του/της συζύγου του, εφόσον αυτά δεν μπορούν αντικειμενικά να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους.

6. Το άρθρο 10 της οδηγίας 2003/86 ορίζει τα εξής:

«[…]

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν την οικογενειακή επανένωση με άλλα μέλη της οικογένειας μη αναφερόμενα στο άρθρο 4, εφόσον για τη συντήρησή τους υπεύθυνος είναι ο πρόσφυγας.

3. Αν ο πρόσφυγας είναι μη συνοδευόμενος ανήλικος, τα κράτη μέλη:

α) επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή, για λόγους οικογενειακής επανένωσης, των εξ αίματος πρώτου βαθμού ανιόντων του, χωρίς να εφαρμόζουν τους οριζόμενους από το άρθρο 4, παράγραφος 2 στοιχείο α′ όρους·

[…]».

7. Το άρθρο 12 της οδηγίας 2003/86 ορίζει τα εξής:

«1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 7, τα κράτη μέλη δεν απαιτούν από τον πρόσφυγα ή/και το μέλος ή τα μέλη της οικογένειάς του/της να προσκομίσει, προκειμένου για αιτήσεις που αφορούν τα μέλη της οικογένειας που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1, αποδεικτικά στοιχεία για το ότι ο πρόσφυγας πληροί τις απαιτήσεις που καθορίζονται στο άρθρο 7.

[…]

Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν από τον πρόσφυγα να πληροί τους όρους που ορίζονται στο άρθρο 7 παράγραφος 1, εάν η αίτηση οικογενειακής επανένωσης δεν υποβλήθηκε εντός τριών μηνών από τη χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα.»

Β. Αυστριακό δίκαιο

8. Οι κρίσιμες διατάξεις του εθνικού δικαίου είναι τα άρθρα 11 και 46 του Bundesgesetz über die Niederlassung und den Aufenthalt in Österreich (Niederlassungs-und Aufenthaltsgesetz – NAG) (ομοσπονδιακού νόμου περί εγκαταστάσεως και διαμονής στην Αυστρία, στο εξής: NAG), της 16ης Αυγούστου 2005[3], και τα άρθρα 34 και 35 του Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl (Asylgesetz 2005) [ομοσπονδιακού νόμου για τη χορήγηση ασύλου (νόμος περί ασύλου 2005), στο εξής: AsylG 2005], της 16ης Αυγούστου 2005[4].

III. Τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

9. Ο RI είναι Σύρος υπήκοος, ο οποίος γεννήθηκε την 1η Σεπτεμβρίου 1999. Αφίχθη ως ασυνόδευτος ανήλικος στην Αυστρία στις 31 Δεκεμβρίου 2015 και υπέβαλε αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας στις 8 Ιανουαρίου 2016. Η Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Αλλοδαπών και Ασύλου, Αυστρία) αναγνώρισε στον RI το καθεστώς του πρόσφυγα ενόσω ήταν ανήλικος και του κοινοποίησε τη συγκεκριμένη απόφαση στις 5 Ιανουαρίου 2017. Στις 6 Απριλίου 2017, ήτοι τρεις μήνες και μία ημέρα αργότερα, οι γονείς του RI, ο CR και η GF, καθώς και η ενήλικη αδελφή του TY[5] υπέβαλαν αίτηση[6] στην πρεσβεία της Αυστρίας στη Συρία προκειμένου να τους χορηγηθεί άδεια εισόδου και διαμονής στην Αυστρία με τον RI με σκοπό την οικογενειακή τους επανένωση. Κατά τον χρόνο υποβολής των εν λόγω αιτήσεων, ο RI ήταν ανήλικος. Η πρεσβεία της Αυστρίας απέρριψε τις αιτήσεις[7] με την αιτιολογία ότι, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας οικογενειακής επανένωσης, ο RI ενηλικιώθηκε. Κατά της συγκεκριμένης απόφασης δεν ασκήθηκε προσφυγή και, ως εκ τούτου, κατέστη απρόσβλητη στις 26 Ιουνίου 2018.

10. Στις 11 Ιουλίου 2018, οι CR, GF και TY υπέβαλαν αίτηση στον Landeshauptmann von Wien (επικεφαλής της κυβερνήσεως του κράτους της Βιέννης) για τη χορήγηση αδειών διαμονής με σκοπό την οικογενειακή επανένωση δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφοι 1 και 2, του NAG. Οι CR και GF επικαλέστηκαν τα δικαιώματα που αντλούν από την οδηγία 2003/86. Η TY στήριξε την αίτησή της στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεων των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ). Στις 20 Απριλίου 2020, ο Landeshauptmann von Wien (επικεφαλής της κυβερνήσεως του κράτους της Βιέννης) απέρριψε τις αιτήσεις με την αιτιολογία ότι δεν κατατέθηκαν εντός τριών μηνών από τη χρονική στιγμή αναγνωρίσεως της ιδιότητας του πρόσφυγα στον RI.

11. Οι CR, GF και TY (στο εξής: προσφεύγοντες) άσκησαν προσφυγή κατά των ως άνω αποφάσεων ενώπιον του Verwaltungsgericht Wien (διοικητικού δικαστηρίου, Βιέννη). Το εν λόγω δικαστήριο διερωτάται, μεταξύ άλλων, εάν οι προσφεύγοντες θεμελιώνουν δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας

[3] BGBl. I, 100/2005. Στην υπό κρίση υπόθεση έχει εφαρμογή η έκδοση της 14ης Αυγούστου 2018. BGB1. I, 56/2018.

[4] BGB1. I, 100/2005. Στην υπό κρίση υπόθεση έχει εφαρμογή η έκδοση της 18ης Οκτωβρίου 2017. BGB1. I, 145/2017.

[5] Η οποία γεννήθηκε στις 15 Αυγούστου 1988. Οι CR, GF και TY είναι Σύροι υπήκοοι.

[6] Δυνάμει του άρθρου 35 του AsylG 2005.

[7] Η απόφαση απορρίψεως των εν λόγω αιτήσεων κοινοποιήθηκε στις 29 Μαΐου 2018.

2003/86, δεδομένου ότι ο RI ενηλικιώθηκε κατά την πορεία της διαδικασίας οικογενειακής επανένωσης. Στην περίπτωση που αυτό δεν ισχύει, το δικαστήριο ζητεί να μάθει την ημερομηνία κατά την οποία θα έπρεπε να είχε υποβληθεί η αίτηση οικογενειακής επανένωσης προκειμένου να υφίσταται το συγκεκριμένο δικαίωμα.

12. Κατόπιν ακροαματικής διαδικασίας, το Verwaltungsgericht Wien (διοικητικό δικαστήριο, Βιέννη) έκρινε ότι οι προσφεύγοντες δεν διαθέτουν κατάλυμα το οποίο να θεωρείται «κανονικό» [8], ούτε «ασφάλιση ασθενείας» [9] και δεν έχουν σταθερό και τακτικό εισόδημα [10]. Ως εκ τούτου, δεν πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 7 της οδηγίας 2003/86. Το αιτούν δικαστήριο έκρινε επίσης ότι η TY, η οποία διαμένει με τους γονείς της στη Συρία, πάσχει από εγκεφαλική πάρεση, συνεπεία της οποίας απαιτείται η μόνιμη χρήση αναπηρικού αμαξιδίου και η καθημερινή προσωπική της φροντίδα, συμπεριλαμβανομένης της παροχής βοήθειας προκειμένου να τραφεί. Η φροντίδα αυτή παρέχεται από τη μητέρα της, τη CR. Οι γονείς της TY δεν μπορούν να την αφήσουν μόνη της καθόσον, σε διαφορετική περίπτωση, η παρεχόμενη από τη μητέρα της φροντίδα στη Συρία δεν θα ήταν διαθέσιμη και δεν διαμένουν εκεί άλλα μέλη της οικογένειας.

13. Το Verwaltungsgericht Wien (διοικητικό δικαστήριο, Βιέννη) αποφάνθηκε ότι, αφ' ης στιγμής η Δημοκρατία της Αυστρίας δεν κάνει χρήση της ευχέρειας που παρέχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86, η TY δεν λογίζεται κατά το αυστριακό δίκαιο ως μέλος της οικογένειας για τους σκοπούς της οικογενειακής επανένωσης. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι οι γονείς του RI θα υποχρεώνονταν να παραιτηθούν του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης που προβλέπεται από το άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86, εάν δεν χορηγείτο ταυτοχρόνως άδεια παραμονής και στην αδελφή του RI, ήτοι στην TY. Διερωτάται εάν η ερμηνεία που έχει δοθεί στο άρθρο 20 ΣΛΕΕ με τις αποφάσεις Ruiz Zambrano [11] και Dereci κ.λπ. [12] μπορεί να εφαρμοστεί κατ' αναλογίαν στην άσκηση του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86, ώστε να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας σε κατηγορίες προσώπων πέραν εκείνων που προβλέπονται ρητώς στην ως άνω οδηγία. Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει το γεγονός ότι, κατά το αυστριακό δίκαιο, η TY ενδέχεται να είναι επιλέξιμη για χορήγηση άδειας διαμονής για επιτακτικούς λόγους που άπτονται της ιδιωτικής ή οικογενειακής ζωής της δυνάμει του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ. Εντούτοις, θεωρεί ότι το δικαίωμα χορήγησης άδειας διαμονής δυνάμει του δικαίου της Ένωσης μπορεί να παρέχει ευρύτερη προστασία σε σχέση με την προστασία που παρέχεται μέσω της εφαρμογής του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ από τις αυστριακές αρχές.

14. Υπ' αυτές τις περιστάσεις, το Verwaltungsgericht Wien (διοικητικό δικαστήριο, Βιέννη) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Δύνανται υπήκοοι τρίτης χώρας, οι οποίοι είναι γονείς πρόσφυγα που υπέβαλε αίτηση χορηγήσεως ασύλου ως ασυνόδευτος ανήλικος και του χορηγήθηκε άσυλο όσο ήταν ανήλικος, να επικαλεσθούν το άρθρο 2, στοιχείο στ′, σε συνδυασμό με το άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της [οδηγίας 2003/86], εάν ο πρόσφυγας ενηλικιώθηκε μετά τη χορήγηση ασύλου, αλλά διαρκούσης της διαδικασίας χορηγήσεως άδειας διαμονής στους γονείς του;

[8] Βλ. άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86.

[9] Βλ. άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2003/86.

[10] Βλ. άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2003/86.

[11] Απόφαση της 8ης Μαρτίου 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124).

[12] Απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2011, Dereci κ.λπ. (C-256/11, EU:C:2011:734).

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: Απαιτείται στην περίπτωση αυτή να υποβάλλεται η αίτηση οικογενειακής επανενώσεως από τους γονείς του υπηκόου τρίτης χώρας "καταρχήν […] εντός τρίμηνης προθεσμίας από της ημερομηνίας κατά την οποία αναγνωρίσθηκε η ιδιότητα του πρόσφυγα στον ενδιαφερόμενο 'ανήλικο'", κατά τα διαλαμβανόμενα στην απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Απριλίου 2018, A και S (C-550/16, EU:C:2018:248, σκέψη 61);

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: Πρέπει να χορηγηθεί άδεια διαμονής στην ενήλικη αδελφή αναγνωρισμένου πρόσφυγα απευθείας με βάση το δίκαιο της Ένωσης, εάν σε περίπτωση μη χορηγήσεως άδειας διαμονής στην ενήλικη αδελφή οι γονείς του πρόσφυγα θα βρίσκονταν εκ των πραγμάτων σε πλήρη αδυναμία να ασκήσουν το δικαίωμά τους για οικογενειακή επανένωση βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της [οδηγίας 2003/86], καθόσον η ενήλικη αδελφή του πρόσφυγα, λόγω της καταστάσεως της υγείας της, χρήζει συνεχούς φροντίδας από τους γονείς της και, ως εκ τούτου, δεν δύναται να παραμείνει μόνη στην χώρα καταγωγής;

4) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα: Ποια είναι τα κριτήρια βάσει των οποίων θα εκτιμηθεί το εμπρόθεσμο της αιτήσεως ως κατατεθείσας "καταρχήν" εντός τρίμηνης προθεσμίας κατά την έννοια των διαλαμβανομένων στην απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Απριλίου 2018, A και S [C-550/16, EU:C:2018:248], σκέψη 61;

5) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα: Δύνανται οι γονείς του πρόσφυγα να επικαλεσθούν το δικαίωμά τους για οικογενειακή επανένωση βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της [οδηγίας 2003/86], εάν έχει παρέλθει ήδη χρονικό διάστημα τριών μηνών και μίας ημέρας από της ημερομηνίας κατά την οποία αναγνωρίσθηκε η ιδιότητα του πρόσφυγα στον ανήλικο;

6) Μπορεί ένα κράτος μέλος να απαιτεί στο πλαίσιο διαδικασίας οικογενειακής επανενώσεως βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της [οδηγίας 2003/86] να πληρούν οι γονείς του πρόσφυγα τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, της [οδηγίας 2003/86];

7) Εξαρτάται η απαίτηση για εκπλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 7, παράγραφος 1, της [οδηγίας 2003/86] στο πλαίσιο διαδικασίας οικογενειακής επανενώσεως βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της [οδηγίας 2003/86] από το αν η αίτηση οικογενειακής επανενώσεως υποβλήθηκε εντός τριών μηνών από τη χορήγηση του καθεστώτος του καθεστώτος του πρόσφυγα κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, της [οδηγίας 2003/86];»

IV. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

15. Στις 9 Ιουλίου 2021, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ανέστειλε τη διαδικασία στην υπό κρίση υπόθεση ενόψει της εκδόσεως οριστικών αποφάσεων στην υπόθεση C-279/20 και στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-273/20 και C-355/20. Στις 8 Αυγούστου 2022, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ζήτησε να μάθει από το αιτούν δικαστήριο εάν, υπό το πρίσμα των αποφάσεων που εκδόθηκαν επί των υποθέσεων αυτών, εμμένει, εν όλω ή εν μέρει, στην αίτηση προδικαστικής

αποφάσεως [13]. Στις 6 Σεπτεμβρίου 2022, το αιτούν δικαστήριο ανακάλεσε το πρώτο προδικαστικό ερώτημα αλλά διατήρησε την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως όσον αφορά τα λοιπά ερωτήματα.

16. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι προσφεύγοντες, η Ολλανδική και η Αυστριακή Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι ίδιοι ως άνω μετέχοντες στη διαδικασία ανέπτυξαν προφορικές παρατηρήσεις και απάντησαν στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη στις 14 Φεβρουαρίου 2023.

V. Ανάλυση

17. Σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του Δικαστηρίου, οι παρούσες προτάσεις θα περιοριστούν στην ανάλυση του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος [14].

18. Το Verwaltungsgericht Wien (διοικητικό δικαστήριο, Βιέννη) διερωτάται, κατ' ουσίαν, εάν υπήκοος τρίτης χώρας, ήτοι η ενήλικη αδελφή ασυνόδευτου ανήλικου πρόσφυγα η οποία λόγω της καταστάσεως της υγείας της εξαρτάται εξ ολοκλήρου από τους γονείς της, δικαιούται να λάβει άδεια διαμονής δυνάμει του δικαίου της Ένωσης στην περίπτωση που η άρνηση χορηγήσεως της άδειας διαμονής θα συνεπαγόταν την αδυναμία των γονέων της να ασκήσουν το δικαίωμά τους για οικογενειακή επανένωση [15]. Οι προσφεύγοντες και η Επιτροπή φρονούν ότι στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση. Η Ολλανδική και η Αυστριακή Κυβέρνηση προτείνουν να δοθεί αρνητική απάντηση.

19. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι, λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως της υγείας της TY, η άρνηση να της χορηγηθεί δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης σημαίνει ότι οι γονείς της, CR και GF, δεν θα έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης με τον υιό τους RI, και, με τον τρόπο αυτό, το συγκεκριμένο δικαίωμα στερείται κάθε πρακτικής αποτελεσματικότητας. Η συνέπεια αυτή αντίκειται στον σκοπό της οδηγίας 2003/86, ο οποίος συνίσταται στην προώθηση της οικογενειακής επανένωσης, και στην απαίτηση να λαμβάνεται ιδίως υπόψη η κατάσταση των προσφύγων. Είναι επίσης αντίθετη προς την αρχή της αποτελεσματικότητας κατά την οποία οι διατάξεις του εθνικού δικαίου δεν πρέπει να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει το δίκαιο της Ένωσης. Η Επιτροπή φρονεί επίσης ότι το άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/86 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η ενήλικη ανάπηρη αδελφή ασυνόδευτου ανήλικου πρόσφυγα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας προκειμένου να επιτραπεί στον τελευταίο να επανενωθεί με τους γονείς του.

20. Η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/86 προκειμένου αυτό να συμπεριλάβει την ενήλικη ανάπηρη αδελφή ενός ασυνόδευτου ανήλικου πρόσφυγα θα καθιστούσε άνευ αποτελέσματος τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας, η οποία επιτρέπει ρητώς στα κράτη μέλη να διευρύνουν τον κύκλο των προσώπων που μπορούν να επωφεληθούν από την οικογενειακή επανένωση. Η Αυστριακή

[13] Αποφάσεις της 1ης Αυγούστου 2022, Bundesrepublik Deutschland (Οικογενειακή επανένωση τέκνου που έχει ενηλικιωθεί) (C-279/20, EU:C:2022:618), και Bundesrepublik Deutschland (Οικογενειακή επανένωση με ανήλικο πρόσφυγα), (C-273/20 και C-355/20, EU:C:2022:617).

[14] Λαμβανομένου υπόψη ότι το τρίτο και το έκτο προδικαστικό ερώτημα αλληλεπικαλύπτονται εν μέρει, θα εξετάσω το έκτο προδικαστικό ερώτημα στον βαθμό που απαιτείται προκειμένου να βοηθηθεί το Δικαστήριο στην εξαγωγή των συμπερασμάτων του.

[15] Το τρίτο προδικαστικό ερώτημα στηρίζεται στην παραδοχή ότι οι υπήκοοι τρίτης χώρας γονείς (ήτοι οι CR και GF) ενός πρόσφυγα (ήτοι του RI) ο οποίος υπέβαλε αίτηση και έλαβε άσυλο ως ασυνόδευτος ανήλικος πριν από την ενηλικίωσή του μπορούν να στηριχθούν στο άρθρο 2, στοιχείο στ', της οδηγίας 2003/86, σε συνδυασμό με το άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της ίδιας οδηγίας, ακόμη και εάν ο εν λόγω ανήλικος ενηλικιώθηκε μετά τη χορήγηση ασύλου αλλά κατά τη διάρκεια της διαδικασίας οικογενειακής επανένωσης.

Κυβέρνηση διατείνεται ότι η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 2003/86 αντιτίθεται στη ρητή βούληση του νομοθέτη της Ένωσης δεδομένου ότι η οδηγία ορίζει κατά τρόπο εξαντλητικό τις κατηγορίες προσώπων στις οποίες αναγνωρίζει δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης.

21. Το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι η άσκηση του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης του RI με τους γονείς του εξαρτάται από τη χορήγηση δικαιώματος διαμονής στην ΤΥ ταυτόχρονα με τους γονείς της [16]. Ως εκ τούτου, θα εξετάσω αρχικώς το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης του RI με τους γονείς του δυνάμει του δικαίου της Ένωσης πριν εξετάσω κατά πόσον η ΤΥ δικαιούται άδειας διαμονής δυνάμει του εν λόγω δικαίου.

A. Το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης ασυνόδευτου ανήλικου πρόσφυγα με τους γονείς του – Άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/86

22. Επιδιώκοντας να διευκολύνει την ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών στα κράτη μέλη με το να καταστήσει δυνατό τον οικογενειακό βίο μέσω της επανένωσης, η οδηγία 2003/86 καθορίζει τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ασκούν το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια των κρατών μελών [17]. Το άρθρο 5, παράγραφος 5, της οδηγίας 2003/86 απαιτεί από τα κράτη μέλη να εξετάζουν τις αιτήσεις οικογενειακής επανένωσης λαμβάνοντας υπόψη τους το υπέρτατο συμφέρον των ανήλικων τέκνων με στόχο την προώθηση της οικογενειακής ζωής [18]. Η οδηγία 2003/86 πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται υπό το πρίσμα, μεταξύ άλλων, των άρθρων 7 και 24, παράγραφοι 2 και 3, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) [19]. Το άρθρο 7 του Χάρτη αναγνωρίζει το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής [20]. Η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με την υποχρέωση να λαμβάνεται υπόψη το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, όπως αναγνωρίζει το άρθρο 24, παράγραφος 2, του Χάρτη. Υπόψη πρέπει να λαμβάνεται επίσης, όπως ορίζει το άρθρο 24, παράγραφος 3, του Χάρτη, η ανάγκη κάθε παιδί να διατηρεί τακτικά προσωπικές σχέσεις με τους δύο γονείς του [21].

23. Το άρθρο 4 της οδηγίας 2003/86 καθορίζει τα μέλη της οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας στα οποία τα κράτη μέλη οφείλουν ή μπορούν, αναλόγως της περιπτώσεως, να αναγνωρίζουν δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας [22]. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86 διέπει το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης των μελών του πυρήνα της οικογένειας του συντηρούντος, ήτοι του/της συζύγου του συντηρούντος και των

[16] Το άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86 ορίζει ότι, μόλις η αίτηση οικογενειακής επανένωσης γίνει δεκτή, «[τ]ο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος χορηγεί στα μέλη της οικογένειας μια πρώτη άδεια διαμονής, διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους. Η άδεια αυτή είναι ανανεώσιμη». Το άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86 ορίζει επίσης ότι μόλις η αίτηση οικογενειακής επανένωσης γίνει δεκτή το «κράτος μέλος επιτρέπει την είσοδο του μέλους ή των μελών της οικογένειας».

[17] Στα οποία παραπέμπουν η αιτιολογική σκέψη 4 και το άρθρο 1 της οδηγίας 2003/86.

[18] Απόφαση της 1ης Αυγούστου 2022, Bundesrepublik Deutschland (Οικογενειακή επανένωση με ανήλικο πρόσφυγα) (C-273/20 και C-355/20, EU:C:2022:617, σκέψεις 35 και 39).

[19] Βλ. αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας 2003/86.

[20] Στον βαθμό που το άρθρο 7 του Χάρτη περιλαμβάνει δικαιώματα τα οποία αντιστοιχούν στα δικαιώματα που κατοχυρώνει το άρθρο 8, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής τους ταυτίζονται (απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2011, Dereci κ.λπ., C-256/11, EU:C:2011:734, σκέψη 70 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[21] Απόφαση της 13ης Μαρτίου 2019, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, σκέψεις 55 και 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[22] Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Οικογενειακή επανένωση – Αδελφή πρόσφυγα) (C-519/18, EU:C:2019:1070, σκέψη 35). Το άρθρο 4 της οδηγίας 2003/86 δεν είναι εξαντλητικό. Βλ., για παράδειγμα, άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86.

ανήλικων τέκνων τους[23]. Το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν, υπό ορισμένες περιστάσεις, να επιτρέπουν την οικογενειακή επανένωση των γονέων του συντηρούντος ή του/της συζύγου του. Συνεπώς, η δυνατότητα των κρατών μελών να προβλέψουν, μέσω παραπομπής στη συγκεκριμένη διάταξη, την οικογενειακή επανένωση με τους γονείς καταλείπεται, καταρχήν, στη διακριτική ευχέρειά τους. Η άσκηση της ευχέρειας αυτής υπόκειται ιδίως στην προϋπόθεση ότι ο συντηρών έχει την ευθύνη για τη συντήρηση των γονέων και ότι οι γονείς στερούνται της απαραίτητης οικογενειακής υποστηρίξεως στη χώρα καταγωγής[24]. Η άσκηση του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 τελεί επίσης «υπό την επιφύλαξη της τήρησης των προϋποθέσεων που αναφέρονται στο κεφάλαιο IV» της οδηγίας 2003/86.

24. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο IV της οδηγίας, επιτρέπει στα κράτη μέλη να απαιτούν ο συντηρών να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτει α) κατάλυμα το οποίο να θεωρείται κανονικό για αντίστοιχη οικογένεια στο οικείο κράτος μέλος, β) ασφάλιση ασθενείας για τον ίδιο/την ίδια και τα μέλη της οικογένειάς του/της, γ) σταθερούς και τακτικούς πόρους, επαρκείς για τη συντήρηση του ιδίου/της ιδίας και των μελών της οικογένειάς του/της, χωρίς να απαιτείται προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής του οικείου κράτους μέλους. Δεδομένου ότι στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86 χρησιμοποιείται η λέξη «μπορεί», τα κράτη μέλη δύνανται να παραιτηθούν από τις προϋποθέσεις που θεσπίζει η εν λόγω διάταξη.

25. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι πρόσφυγες ενδέχεται να επωφελούνται ευνοϊκότερων προϋποθέσεων για την άσκηση του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης[25]. Το άρθρο 10, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/86 αναφέρεται συγκεκριμένα στην περίπτωση των μη συνοδευόμενων ανηλίκων προσφύγων. Αναγνωρίζει στα πρόσωπα αυτά προνομιακή μεταχείριση[26] διασφαλίζοντας την οικογενειακή επανένωση, μεταξύ άλλων, με τους γονείς[27] ή τους νόμιμους επιτρόπους τους[28] χωρίς να τους επιβάλλει ορισμένες προϋποθέσεις οι οποίες, σε διαφορετική περίπτωση, θα ήταν εφαρμοστέες δυνάμει της εν λόγω οδηγίας. Επομένως, το άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 απαιτεί[29] από τα κράτη μέλη να επιτρέπουν την οικογενειακή επανένωση ασυνόδευτου ανήλικου πρόσφυγα με τους γονείς του/της «χωρίς να εφαρμόζουν τους οριζόμενους από το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο α′ όρους» της εν λόγω οδηγίας.

[23] Βλ. αιτιολογική σκέψη 9 της οδηγίας 2003/86. Στην απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2012, Ο κ.λπ. (C-356/11 και C-357/11, EU:C:2012:776, σκέψεις 64 και 65), το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86 χρησιμοποιεί κατά τρόπο ευρύ την έννοια «πυρήνας της οικογένειας». Κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86 επιβάλλει στα κράτη μέλη συγκεκριμένες θετικές υποχρεώσεις, στις οποίες αντιστοιχούν σαφώς καθορισμένα δικαιώματα, καθόσον επιβάλλει στα κράτη μέλη, στις περιπτώσεις που ορίζει η εν λόγω οδηγία, την υποχρέωση να επιτρέπουν την οικογενειακή επανένωση ορισμένων μελών της οικογένειας του συντηρούντος, χωρίς να δύνανται να κάνουν χρήση της διακριτικής ευχέρειάς τους [βλ. απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2019, Belgische Staat (Σύστημα αποφάσεων σιωπηρής αποδοχής), C-706/18, EU:C:2019:993, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

[24] Απόφαση της 12ης Απριλίου 2018, A και S (C-550/16, EU:C:2018:248, σκέψη 34).

[25] Βλ. κεφάλαιο V της οδηγίας 2003/86, το οποίο επιγράφεται «Οικογενειακή επανένωση προσφύγων». Η αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 2003/86 αναφέρει ότι «[θ]α πρέπει να αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην κατάσταση των προσφύγων, εξαιτίας των λόγων που τους υποχρέωσαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους και που τους εμποδίζουν να διεξάγουν εκεί κανονικό οικογενειακό βίο. Θα πρέπει, συνεπώς, να προβλεφθούν πιο ευνοϊκές προϋποθέσεις για την άσκηση του δικαιώματός τους οικογενειακής επανένωσης».

[26] Απόφαση της 12ης Απριλίου 2018, A και S (C-550/16, EU:C:2018:248, σκέψη 44).

[27] Το άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 αναφέρεται στους εξ αίματος πρώτου βαθμού ανιόντες.

[28] Άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο β′, της οδηγίας 2003/86.

[29] Η συγκεκριμένη διάταξη χρησιμοποιεί τον όρο «επιτρέπουν». Κατά συνέπεια, το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης ενός ανήλικου ασυνόδευτου πρόσφυγα με τους γονείς του δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 δεν υπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών (απόφαση της 12ης Απριλίου 2018, A και S, C-550/16, EU:C:2018:248, σκέψη 43).

26. Δεδομένου ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 αναφέρεται ρητώς στις προϋποθέσεις που παρατίθενται στο κεφάλαιο IV, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να απαιτούν από έναν ασυνόδευτο ανήλικο πρόσφυγα ή από τους γονείς του/της να πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86 στην περίπτωση διαδικασίας οικογενειακής επανένωσης δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της ίδιας οδηγίας[30]. Το άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 καθιστά σαφές ότι ο νομοθέτης της Ένωσης αποκλείει ρητώς, μεταξύ άλλων, την απαίτηση ο ασυνόδευτος ανήλικος να εξαρτάται από τους γονείς του[31] και να συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86[32]. Αυτή η ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 είναι σύμφωνη τόσο με το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η συγκεκριμένη διάταξη όσο και με τον σκοπό της οδηγίας 2003/86 να χορηγείται προνομιακή προστασία στους πρόσφυγες και να λαμβάνεται υπόψη η ευάλωτη κατάσταση των ανηλίκων, ιδίως δε των ασυνόδευτων ανηλίκων. Εάν απαιτούνταν οι γονείς του ασυνόδευτου ανηλίκου να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86, θα περιοριζόταν τόσο η αποτελεσματική εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της εν λόγω οδηγίας όσο και η προνομιακή μεταχείριση των ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων.

Β. Το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης ασυνόδευτου ανήλικου πρόσφυγα με τα λοιπά μέλη της οικογένειάς του – Άρθρο 10, παράγραφοι 2 και 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86

27. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η αδελφή πρόσφυγα δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των μελών της οικογένειας του συντηρούντος στα οποία αναφέρεται το άρθρο 4 της οδηγίας 2003/86[33]. Επιπλέον, ο RI δεν έχει δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης με την αδελφή του ΤΥ δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86. Το γράμμα της εν λόγω διατάξεως δεν επιδέχεται αμφισβήτηση: έχει εφαρμογή μόνο στους ασυνόδευτους ανηλίκους και τους γονείς τους[34].

28. Κατά πάγια νομολογία, οι εθνικές αρχές δεν μπορούν να χορηγούν άδεια διαμονής βάσει της οδηγίας 2003/86 σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος δεν πληροί τις προϋποθέσεις που η εν λόγω οδηγία τάσσει για τη χορήγησή της. Το Δικαστήριο έχει φθάσει μέχρι του σημείου να κρίνει ότι εθνική νομοθεσία η οποία επιτρέπει τη χορήγηση άδειας διαμονής βάσει της οδηγίας 2003/86 σε πρόσωπο το οποίο δεν πληροί τις διαλαμβανόμενες στην εν λόγω οδηγία προϋποθέσεις θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα και αντιβαίνει στους σκοπούς της οδηγίας αυτής[35].

[30] Η Αυστριακή Κυβέρνηση φρονεί ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86 έχουν εφαρμογή στην οικογενειακή επανένωση του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας αυτής. Υπογραμμίζει ότι η πρώτη περίοδος του άρθρου 12, παράγραφος 1, της οδηγίας αναφέρεται ρητώς στις προϋποθέσεις που τάσσει το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας και αποκλείει την εφαρμογή τους. Κατά την Αυστριακή Κυβέρνηση, το άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 δεν αναφέρεται ρητώς στην εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας και συνεπώς δεν την αποκλείει.

[31] Απόφαση της 12ης Απριλίου 2018, A και S (C-550/16, EU:C:2018:248, σκέψη 34).

[32] Με το άρθρο 12, παράγραφος, 1, της οδηγίας 2003/86, τα κράτη μέλη δεν απαιτούν από τον πρόσφυγα και/ή τα μέλη του πυρήνα της οικογένειάς του/της να πληρούν τις απαιτήσεις που καθορίζονται από το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας. Κατά συνέπεια, το άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 παρέχει στους ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες ευρύτερη προστασία από αυτήν του άρθρου 12, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας, του οποίου η εφαρμογή περιορίζεται στους πρόσφυγες και στα μέλη του πυρήνα της οικογένειάς τους.

[33] Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Οικογενειακή επανένωση – Αδελφή πρόσφυγα) (C-519/18, EU:C:2019:1070, σκέψη 69).

[34] Η διάταξη αυτή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την έννοια του «πυρήνα της οικογένειας», όπως αυτή καθορίζεται από την οδηγία 2003/86.

[35] Απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2019, Belgische Staat (Σύστημα αποφάσεων σιωπηρής αποδοχής) (C-706/18, EU:C:2019:993, σκέψεις 35 και 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

29. Με τη θέση σε εφαρμογή της οδηγίας 2003/86, η οποία έχει εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη – πλην του Βασιλείου της Δανίας και της Ιρλανδίας– ο νομοθέτης της Ένωσης δεν απέβλεπε στη ρύθμιση όλων των ζητημάτων που αφορούν την οικογενειακή επανένωση κατά τρόπο εξαντλητικό [36], αλλά, αντιθέτως, θέσπισε ένα σύνολο ελάχιστων κοινών κανόνων με γνώμονα τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας [37]. Ως εκ τούτου, η οδηγία 2003/86 προβλέπει την ελάχιστη εναρμόνιση και δεν αποκλείει το δικαίωμα των κρατών μελών να εφαρμόζουν διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας σε περιπτώσεις οικογενειακής επανένωσης στις οποίες δεν έχει εφαρμογή η συγκεκριμένη οδηγία [38]. Κατά συνέπεια, οι προϋποθέσεις που τίθενται από την οδηγία 2003/86 τελούν, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας, υπό την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να απονέμουν δικαιώματα εισόδου και διαμονής υπό ευνοϊκότερες συνθήκες με βάση τις αντίστοιχες εθνικές τους νομοθεσίες [39]. Στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος προβλέπει τέτοιες ευνοϊκές συνθήκες, η εθνική νομοθεσία, και όχι η οδηγία 2003/86 [40], είναι αυτή που ρυθμίζει την άσκησή τους, αποκλείοντας, επομένως, την εφαρμογή του Χάρτη [41].

30. Η Αυστριακή Κυβέρνηση επιβεβαίωσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, μολονότι φρονεί ότι η ΤΥ δεν θεμελιώνει δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης με τον RI δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/86, η Δημοκρατία της Αυστρίας χορηγεί δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης στα πρόσωπα αυτά δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας σύμφωνα με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Αυτή η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών αντικατοπτρίζεται τόσο στους σαφείς όρους υπό τους οποίους είναι διατυπωμένη η οδηγία 2003/86 όσο και στη συνεπή ερμηνεία των διατάξεών της από το Δικαστήριο.

31. Εντούτοις, οι προσφεύγοντες και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης ενός ασυνόδευτου ανήλικου πρόσφυγα με τους γονείς του δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/86, η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απονέμει το συγκεκριμένο δικαίωμα στον ανάπηρο αδελφό ή αδελφή του. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί μέσω ερμηνείας του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/86 υπό το πρίσμα των άρθρων 7 και 24 του Χάρτη ώστε να διασφαλιστεί το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης του RI με τους γονείς του και, κατ' επέκταση, με την αδελφή του [42].

[36] Βλ. άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 2003/86.

[37] Βλ. αιτιολογική σκέψη 16 της οδηγίας 2003/86.

[38] Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Pikamäe στην υπόθεση Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Οικογενειακή ενότητα – Προστασία που έχει ήδη χορηγηθεί) (C-483/20, EU:C:2021:780, σημείο 53) και του γενικού εισαγγελέα G. Hogan στη γνωμοδότηση 1/19 (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) (EU:C:2021:198, υποσημείωση 81).

[39] Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Οικογενειακή επανένωση – Αδελφή πρόσφυγα) (C-519/18, EU:C:2019:1070, σκέψη 43). Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 13ης Μαρτίου 2019, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, σκέψεις 32 έως 43), η οποία ερμηνεύει το άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2003/86 υπό την έννοια ότι αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της τα προερχόμενα από τρίτη χώρα μέλη της οικογένειας δικαιούχου επικουρικής προστασίας. Μολονότι τα εν λόγω μέλη της οικογένειας δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, τα κράτη μέλη μπορούν να τους επιφυλάσσουν ευνοϊκότερη μεταχείριση σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο (απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2018, K και B, C-380/17, EU:C:2018:877, σκέψεις 34 και 37).

[40] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, TSN και AKT (C-609/17 και C-610/17, EU:C:2019:981, σκέψεις 34 και 49). Βλ. επίσης, κατ' αναλογίαν, απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602, σκέψεις 82 και 83), όσον αφορά την οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ 2004, L 158, σ. 77).

[41] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 10ης Ιουνίου 2021, Land Oberösterreich (Στεγαστικό επίδομα) (C-94/20, EU:C:2021:477, σκέψεις 60 έως 63).

[42] Βλ., επίσης, αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας 2003/86.

32. Κατά την εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86, τα κράτη μέλη οφείλουν να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη, εν προκειμένω στα άρθρα του 7 και 24. Ωστόσο, η ύπαρξη της υποχρεώσεως αυτής δεν μπορεί να δικαιολογήσει ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86, ή οποιασδήποτε άλλης διατάξεως της οδηγίας αυτής, η οποία θα προσκρούει στο ρητό γράμμα των διατάξεων. Μια τέτοιου είδους contra legem ερμηνεία, μέσω παραπομπής είτε στις διατάξεις του Χάρτη είτε στην αρχή της αποτελεσματικότητας, αποκλείεται επίσης καθόσον παραβιάζει την αρχή της ασφάλειας δικαίου [43]. Ούτε μπορεί η απουσία αναφοράς σε οποιαδήποτε άλλα μέλη της οικογένειας στο άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 να αποδοθεί σε παράλειψη εκ μέρους του νομοθέτη της Ένωσης, δεδομένου ότι προβλέπονται ρητώς καταστάσεις ανάλογες με αυτή της υπό κρίση υποθέσεως, όπως προκύπτει με σαφήνεια από το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο β′, και το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας.

33. Το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86 παρέχει ρητώς στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να απονέμουν το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης σε μέλη της οικογένειας του πρόσφυγα διαφορετικά από εκείνα που μνημονεύονται στο άρθρο 4 της οδηγίας στην περίπτωση που ο πρόσφυγας έχει την ευθύνη για τη συντήρηση των εν λόγω προσώπων [44]. Το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86 αναγνωρίζει σε κάθε κράτος μέλος τη δυνατότητα να αποφασίσει εάν θα διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Παρέχει επίσης σημαντικό περιθώριο σε κάθε κράτος μέλος να επιλέξει τα μέλη της οικογένειας του πρόσφυγα, πέραν εκείνων στα οποία αναφέρεται το άρθρο 4 της οδηγίας 2003/86, τα οποία δύνανται να επωφεληθούν από ενδεχόμενη διεύρυνση [45].

34. Από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο καθίσταται σαφές ότι η Δημοκρατία της Αυστρίας επέλεξε να μην κάνει χρήση της δυνατότητας που παρέχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86. Εν πάση περιπτώσει, η ΤΥ εξαρτάται από τους γονείς της και όχι από τον αδελφό της RI [46]. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι εθνική νομοθεσία μη συνάδουσα με την προϋπόθεση περί συντηρήσεως που τίθεται από το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86 αντιβαίνει στους σκοπούς της εν λόγω οδηγίας, καθόσον θα καθιστούσε δυνατή την αναγνώριση του καθεστώτος που καθιερώνει η οδηγία σε πρόσωπα τα οποία δεν πληρούν τις προϋποθέσεις χορηγήσεώς του [47].

[43] Κατ' αναλογίαν προς την contra legem ερμηνεία του εθνικού δικαίου, βλ. απόφαση της 19ης Απριλίου 2016, DI (C-441/14, EU:C:2016:278, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Οι αρχές που περιγράφονται στη νομολογία αυτή έχουν εφαρμογή στην ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και την εθνική νομοθεσία. Βλ. επίσης, κατ' αναλογίαν, Lenaerts, K., και Gutiérrez-Fons, J., *To Say What the Law of the EU Is: Methods of Interpretation and the European Court of Justice*, EUI AEL, 2013/09, σ. 16, όπου οι συγγραφείς επισημαίνουν ότι, «στην περίπτωση που διάταξη του δικαίου της Ένωσης επιδέχεται διάφορες ερμηνείες, προτεραιότητα πρέπει να δίνεται σε εκείνη που εξασφαλίζει ότι η εν λόγω διάταξη θα διατηρήσει την αποτελεσματικότητά της […]. Εξυπακούεται ότι η συγκεκριμένη γενική ερμηνευτική αρχή δεν πρέπει να παραβιάζει το όριο του "contra legem"».

[44] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 13ης Μαρτίου 2019, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, σκέψη 48).

[45] Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Οικογενειακή επανένωση – Αδελφή πρόσφυγα) (C-519/18, EU:C:2019:1070, σκέψεις 39 και 40). Η αιτιολογική σκέψη 10 της οδηγίας 2003/86 αναφέρει ότι «[τ]α κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν εάν επιθυμούν να επιτρέψουν την οικογενειακή επανένωση των εξ αίματος ανιόντων, των ενήλικων άγαμων τέκνων, […]».

[46] Μολονότι οι προσφεύγοντες κατέθεσαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι ο RI στέλνει περίπου 100 ευρώ μηνιαίως στην οικογένειά του στη Συρία, από κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν προκύπτει ότι η ΤΥ εξαρτάται από τον RI.

[47] Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Οικογενειακή επανένωση – Αδελφή πρόσφυγα) (C-519/18, EU:C:2019:1070, σκέψη 42). Η αιτιολογική σκέψη 6 της οδηγίας 2003/86 επισημαίνει ότι «θα πρέπει να καθορισθούν τα υλικά κριτήρια για την άσκηση του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης βάσει κοινών κριτηρίων». Βλ. επίσης, κατ' αναλογίαν, απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2018, K και B (C-380/17, EU:C:2018:877, σκέψεις 44, 48 και 49), όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι η αδυναμία επιβολής προθεσμίας από τα κράτη μέλη για την υποβολή αιτήσεως οικογενειακής επανένωσης δυνάμει της οδηγίας 2003/86 θα στερούσε από το άρθρο 12, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας την αποτελεσματικότητα και τη σαφήνειά του.

35. Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι ο Χάρτης δεν στερεί από τα κράτη μέλη την εξουσία τους να αποφασίζουν για την εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86 και να εξετάζουν τις βάσει της εν λόγω διατάξεως υποβληθείσες αιτήσεις[48]. Εξ αυτού συνάγεται ότι το Δικαστήριο δεν έχει τη δυνατότητα να μεταβάλει ή να διευρύνει το γράμμα και το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86, στηριζόμενο στα άρθρα 7 ή 24 του Χάρτη[49].

36. Ως εκ τούτου, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 2, και 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/86, υπό το πρίσμα των άρθρων 7 και 24 του Χάρτη, ο RI δεν θεμελιώνει δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης με την αδελφή του TY. Η αθέμιτη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής των ως άνω διατάξεων θα ήταν αντίθετη προς την πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου, θα υπονόμευε την αποτελεσματικότητα της οδηγίας 2003/86 και θα διατάρασσε την επιμελώς σχεδιασμένη νομοθετική ισορροπία στην οποία έχουν καταλήξει η Ένωση και τα κράτη μέλη.

37. Ομοίως, δεν μπορεί να εφαρμοστεί κατ' αναλογίαν η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το άρθρο 20 ΣΛΕΕ και την ιθαγένεια της Ένωσης, στην οποία παραπέμπει το αιτούν δικαστήριο προκειμένου να αιτιολογήσει ενδεχόμενη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 2003/86[50]. Με την απόφαση Ruiz-Zambrano[51], το Δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 20 ΣΛΕΕ δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να αρνηθούν σε πρόσωπο που είναι υπήκοος τρίτου κράτους με ανήλικα τέκνα τα οποία συντηρεί, και είναι πολίτες της Ένωσης, άδεια διαμονής στο κράτος μέλος όπου κατοικούν τα ανήλικα τέκνα του, που είναι υπήκοοι του εν λόγω κράτους μέλους, στην περίπτωση που η απόφαση αυτή θα είχε ως αποτέλεσμα να παρεμποδιστούν τα τέκνα να απολαύσουν πράγματι, κατά το ουσιώδες μέρος τους, τα δικαιώματα που συναρτώνται προς την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης. Με την εν λόγω απόφαση το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης αποτελεί τη «θεμελιώδη ιδιότητα των υπηκόων των κρατών μελών»[52]. Το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων, δεν μπορεί να συγκριθεί με αυτό των πολιτών της Ένωσης, εξαιρουμένων των περιπτώσεων στις οποίες ο νομοθέτης της Ένωσης απονέμει ειδικώς σε υπηκόους τρίτων χωρών συγκρίσιμα δικαιώματα και υποχρεώσεις[53].

[48] Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Οικογενειακή επανένωση – Αδελφή πρόσφυγα) (C-519/18, EU:C:2019:1070, σκέψη 65).

[49] Το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη ορίζει ότι οι διατάξεις του απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον όταν αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Κατά το άρθρο του 51, παράγραφος 2, ο Χάρτης δεν διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και δεν θεσπίζει νέες αρμοδιότητες και καθήκοντα για την Ένωση, ούτε τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα όπως ορίζονται στις Συνθήκες. Πρβλ. απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602, σκέψη 85).

[50] Αποφάσεις της 8ης Μαρτίου 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), της 15ης Νοεμβρίου 2011, Dereci κ.λπ. (C-256/11, EU:C:2011:734), και της 10ης Μαΐου 2017, Chavez-Vilchez κ.λπ. (C-133/15, EU:C:2017:354). Βλ., επίσης, απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602).

[51] Απόφαση της 8ης Μαρτίου 2011 (C-34/09, EU:C:2011:124).

[52] Απόφαση της 8ης Μαρτίου 2011 (C-34/09, EU:C:2011:124, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[53] Βλ., για παράδειγμα, αιτιολογική σκέψη 3 και άρθρο 13 της οδηγίας 2003/86. Βλ. επίσης, κατ' αναλογίαν, οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες (ΕΕ 2004, L 16, σ. 44). Οι περιορισμοί της διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 2003/86 που επιβεβαιώνονται από τη μνημονευόμενη στα σημεία 36 και 37 των παρουσών προτάσεων νομολογία εφαρμόζονται mutatis mutandis στην οικογενειακή επανένωση δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/86.

Γ. Το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης των ενήλικων άγαμων τέκνων εφόσον αυτά δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους – Άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/86

38. Το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/86 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή των ενήλικων άγαμων τέκνων του συντηρούντος ή του/της συζύγου του, υπό την προϋπόθεση ότι τα επίμαχα τέκνα δεν μπορούν αντικειμενικά να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους. Συναφώς, πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις που παρατίθενται στο κεφάλαιο IV της οδηγίας 2003/86.

39. Πέραν του ότι δεν είναι σαφές εάν η Δημοκρατία της Αυστρίας επέλεξε να κάνει χρήση της δυνατότητας του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/86[54], η διάταξη αυτή παραπέμπει στον πυρήνα της οικογένειας του συντηρούντος και όχι στα αδέλφια του. Συνεπώς, η ΤΥ δεν μπορεί να στηριχθεί στο γράμμα της εν λόγω διατάξεως προκειμένου να θεμελιώσει δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης με τον RI. Όπως επισημαίνεται στα σημεία 36 και 37 των παρουσών προτάσεων, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η διεύρυνση της προστασίας που παρέχει το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/86 στα υπόλοιπα πρόσωπα αντίκειται στους σκοπούς της εν λόγω οδηγίας. Ούτε μπορεί ο Χάρτης να λειτουργήσει κατά τρόπον ώστε να περιορίσει την ευχέρεια των κρατών μελών σε σχέση με την εφαρμογή της συγκεκριμένης διάταξης[55].

40. Μολονότι ο RI και η αδελφή του ΤΥ δεν έχουν δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/86, οι γονείς CR και GF θεμελιώνουν δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης με τον RI δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας. Αφ' ης στιγμής η αίτηση οικογενειακής επανένωσής τους γίνει δεκτή, οι CR και GF έχουν επίσης δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση χορηγήσεως άδειας διαμονής στη Δημοκρατία της Αυστρίας σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/86. Στην απόφαση Ο κ.λπ.[56], το Δικαστήριο έκρινε ότι σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος και ζητούν την οικογενειακή επανένωση πρέπει να αναγνωρισθεί η ιδιότητα των «συντηρούντων» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2003/86. Οι CR και GF θεμελιώνουν δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης με την ΤΥ δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/86, υπό την προϋπόθεση ότι η Δημοκρατία της Αυστρίας έχει επιλέξει να κάνει χρήση της συγκεκριμένης επιλογής. Αφ' ης στιγμής τα κράτη μέλη ασκήσουν τη συγκεκριμένη δυνατότητα θεωρείται ότι εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Ως εκ τούτου, η σχετική εθνική νομοθεσία πρέπει να συνάδει τόσο με τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη όσο και με την αρχή της αναλογικότητας[57].

41. Οι CR, GF και ΤΥ υπέβαλαν από κοινού αίτηση οικογενειακής επανένωσης με τον RI. Υπό το πρίσμα της φύσεως της οικογενειακής τους σχέσης και της σοβαρής αναπηρίας της ΤΥ, οι αιτήσεις τους θα έπρεπε να εξεταστούν ταυτοχρόνως[58] προκειμένου να εξακριβωθούν όλα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των προσώπων αυτών κατά το δίκαιο της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των άρθρων 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', και 13 της οδηγίας 2003/86,

[54] Η Ολλανδική Κυβέρνηση επισήμανε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, χωρίς να την αντικρούσει η Αυστριακή Κυβέρνηση, ότι η Δημοκρατία της Αυστρίας έκανε χρήση της δυνατότητας που της παρέχει το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/86.

[55] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Οικογενειακή επανένωση – Αδελφή πρόσφυγα) (C-519/18, EU:C:2019:1070, σκέψεις 42 και 65).

[56] Απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2012, Ο κ.λπ. (C-356/11 και C-357/11, EU:C:2012:776, σκέψη 68).

[57] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Οικογενειακή επανένωση – Αδελφή πρόσφυγα) (C-519/18, EU:C:2019:1070, σκέψεις 61 έως 67).

[58] Η Αυστριακή Κυβέρνηση επιβεβαίωσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι όλες οι επίμαχες αιτήσεις εξετάστηκαν ταυτοχρόνως.

υπό το πρίσμα των άρθρων 7 και 24, παράγραφοι 2 και 3, του Χάρτη [59]. Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 17 της οδηγίας 2003/86 επιβάλλει την εξατομικευμένη εξέταση των αιτήσεων οικογενειακής επανένωσης. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές, κατά τη θέση σε εφαρμογή της οδηγίας 2003/86 και την εξέταση των αιτήσεων οικογενειακής επανενώσεως, πρέπει να προβαίνουν σε ισόρροπη και εύλογη εκτίμηση όλων των εμπλεκομένων συμφερόντων [60]. Επίσης, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα υπέρτερα συμφέροντα των ανήλικων τέκνων και οι ειδικές περιστάσεις των ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων [61].

42. Ως εκ τούτου, είναι αντίθετο προς τους σκοπούς της οδηγίας 2003/86 και των άρθρων 7 και 24, παράγραφοι 2 και 3, του Χάρτη να απαιτείται από αιτούντες όπως ο CR και/ή η GF [62] να έχουν λάβει άδεια διαμονής δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας πριν από την εξέταση, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της ίδιας οδηγίας, της αιτήσεως της ΤΥ για οικογενειακή επανένωση με τους γονείς της. Επιπλέον, αυτή η αποσπασματική προσέγγιση υπονομεύει το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης του RI δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86.

43. Η Δημοκρατία της Αυστρίας μπορεί να απαιτεί το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2003/86 να συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις που τίθενται από το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής. Οι απαιτήσεις αυτές ισχύουν μόνον όσον αφορά την ΤΥ, καθόσον οι CR και GF εξαιρούνται από την εφαρμογή τους δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 [63]. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, δεδομένου ότι η οικογενειακή επανένωση επιτρέπεται κατά γενικό κανόνα, η δυνατότητα που παρέχει το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86 πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς. Το περιθώριο εκτιμήσεως που παρέχεται στα κράτη μέλη δεν πρέπει να χρησιμοποιείται με τρόπο που να αντιβαίνει προς τον σκοπό της οδηγίας [64]. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει τη συμμόρφωση των αρμόδιων αρχών προς τις απαιτήσεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/86 και προς τις απαιτήσεις της σχετικής νομολογίας.

[59] Βλ., κατ' αναλογίαν, άρθρο 16, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (αναδιατύπωση) (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31). Το άρθρο 16, παράγραφος 1, του κανονισμού 604/2013 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι, όταν λόγω σοβαρής αναπηρίας ένας αιτών εξαρτάται από τη βοήθεια του γονέα(-έων) του που διαμένει νομίμως σε κράτος μέλος, το κράτος μέλος συνήθως τοποθετεί μαζί ή επανενώνει τον αιτούντα με τον εν λόγω γονέα(γονείς). Κατά την αιτιολογική σκέψη 17 του εν λόγω κανονισμού, η συγκεκριμένη διάταξη αποβλέπει στο να παράσχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να επανενώνουν τα «μέλη της οικογένειας» όταν τούτο είναι απαραίτητο για ανθρωπιστικούς λόγους. Βλ. επίσης, κατ' αναλογίαν, απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2012, K (C-245/11, EU:C:2012:685, σκέψεις 26 έως 54).

[60] Απόφαση της 21ης Απριλίου 2016, Khachab (C-558/14, EU:C:2016:285, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[61] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2018, K και B (C-380/17, EU:C:2018:877, σκέψεις 26 έως 36).

[62] Οι CR και GF θεμελιώνουν δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης με τον RI δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 3, στοιχείο α′, της οδηγίας 2003/86 και, ως εκ τούτου, δικαιούνται να τους χορηγηθεί άδεια διαμονής δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής.

[63] Βλ. σημείο 26 των παρουσών προτάσεων.

[64] Απόφαση της 4ης Μαρτίου 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, σκέψη 43).

VI. Πρόταση

44. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω παρατηρήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα του Verwaltungsgericht Wien (διοικητικού δικαστηρίου, Βιέννη, Αυστρία) ως ακολούθως:

Τα άρθρα 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', 13, παράγραφος 2, και 17 της οδηγίας 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, καθώς και τα άρθρα 7 και 24, παράγραφοι 2 και 3, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν την έννοια ότι ενήλικη ανάπηρη αδελφή ασυνόδευτου ανήλικου πρόσφυγα η οποία, λόγω της καταστάσεως της υγείας της, εξαρτάται εξ ολοκλήρου από τους γονείς της θεμελιώνει δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης με τους γονείς και τον ανήλικο αδελφό της δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι το οικείο κράτος μέλος έχει κάνει χρήση της δυνατότητας που του παρέχει το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/86.